Lakivaliokunta 2.10.2015

Hallituksen esitys HE 30/2015 vp *eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016 ja Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2016–2019*

RIKOSSEURAAMUSLAITOKSEN TOIMINTAMENOMÄÄRÄRAHAT

Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteet

Vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanossa huolehditaan täytäntöönpanon varmuudesta, luotettavuudesta ja turvallisuudesta. Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on parantaa rangaistusta suorittavien edellytyksiä rikoksettomaan elämäntapaan ja vähentää riskiä syyllistyä uusiin rikoksiin. Rikosseuraamuslaitoksen vaikuttavuustavoitteina ovat rangaistusta suorittavien valmentaminen rikoksettomaan elämään tukeutuen yhteiskunnan yleisiin palvelujärjestelmiin, suunnitelmallisen ja asteittaisen vapauttamisen ja verkostoyhteistyön lisääminen sekä oikeusturvan ja yhdenmukaisten käytäntöjen varmistaminen.

Rikosseuraamuslaitos etsii uusia keinoja "kohti avoimempaa täytäntöönpanoa" strategiatavoitteen jalkauttamiseksi. Vapautumista suoraan suljetuista vankiloista tulisi vähentää ja siirtymistä suljetusta vankilasta avolaitoksiin ja valvottuun koevapauteen tulisi eri toimenpitein lisätä. Erityistä huomiota kiinnitetään verkostoitumiseen yhteiskunnan normaalipalvelujen ja sidosryhmien kanssa, jotta rangaistusta suorittaneiden palvelu- ja hoitojatkumot turvattaisiin vapauttamisvaiheessa. Yhteistyön kehittymisen riskinä on, että julkisen talouden vaikea tilanne näkyy kuntataloudessa sekä kolmannen sektorin toiminnassa.

Hallitusohjelmassa mainitut ammatillisen koulutuksen sekä työvoimahallinnon rakenteelliset uudistukset vaikuttavat myös rikosseuraamusasiakkaille järjestettävien palvelujen organisointiin ja saatavuuteen. Hallitusohjelman toimeenpanoon liittyy myös pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisohjelma, johon Rikosseuraamuslaitos osallistuu.

Toiminta- ja asiakasprosesseja kehitetään mm. Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan kehittämis- ja asiakastietojärjestelmähankkeessa (Roti). Vankiloiden valvontatasoluokittelu otetaan käyttöön. Tavoitteena on vankien sijoittelutoiminnan kehittäminen, yhdenvertaisuuden lisääminen avolaitossijoittamisessa ja nykyistä tasaisempi vankiloiden käyttöaste. Vankiloiden toimintaa ja turvateknisiä ratkaisuja kehitetään luokittelun mukaiseksi.

Vankien terveydenhuollon järjestämis- ja rahoittamisvastuu siirretään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisuuteen 1.1.2016 lukien. Samalla vankiterveydenhuollon organisaatiovalvonta säädetään Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston

Osoite
Lintulahdenkuja 4
00530 Helsinki

Puhelin
029 56 88500

Faksi
029 56 65440

Sähköpostiosoite
kirjaamo.rise@om.fi

Www-osoite
rikosseuraamus.fi

vankilatuote.fi

(Valvira) ja aluehallintovirastojen tehtäväksi. Uudistuksen tavoitteena on vankien terveyspalvelujen kehittäminen.

Rikosseuraamuslaitoksen määrärahatilanne

Sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon resurssitarpeita selvittäneen parlamentaarisen työryhmän esityksen mukainen päätös palauttaa sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon kokonaisuudelle kevään 2014 kehyspäätöksessä leikatut määrärahat turvaa sen, että Rikosseuraamuslaitos pystyy säilyttämään toiminnan tasonsa vielä vuoden 2016 ajan lähes tämän vuoden tasolla.

Rikosseuraamuslaitoksen taloutta on sopeutettu vuodesta 2005 alkaen ja suurin osa säästöistä on jouduttu tekemään henkilötyövuosia vähentämällä. Vuosina 2005-2011 tuottavuusohjelman mukaisesti vähennettiin 309 henkilötyövuotta. Näin suuren henkilöstömäärän vähentäminen ei olisi ollut mahdollista ilman Konnunsuon vankilan lakkauttamisia ja Pelson vankilan paikkamäärän tuntuvaa alentamista. Haminan vankila lakkautettiin 1.1.2013 lukien. Vuosille 2012-2016 laadittu sopeuttamissuunnitelma edellyttää 197 htv:n vähentämistä, josta on vuoden 2015 loppuun mennessä toteutettu noin 185 htv:n vähennys. Tuottavuusohjelman ja sopeuttamissuunnitelman mukainen henkilöstövähennys on yhteensä 506 htv, mikä vastaa 16 % Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstöstä.

Jatkuvat henkilöstövähennykset ovat heikentäneet Rikosseuraamuslaitoksen mahdollisuuksia järjestää uusintarikollisuuden riskin vähentämiseen tähtäävää kuntouttavaa toimintaa ja huolehtia vankilaturvallisuudesta. Vankien toimintamahdollisuuksien vähentäminen heikentää heidän edellytyksiään kiinnittyä normaaliyhteiskuntaan. Vankeuslakiin kirjattua oikeutta osallistua sellin ulkopuoliseen toimintaan ei kyetä Rikosseuraamuslaitoksessa toteuttamaan lain edellyttämällä tavalla resurssipuutteiden vuoksi. Tähän epäkohtaan on Euroopan neuvoston kidutuksen vastainen komitea (CPT 2015:08) ja eduskunnan apulaisoikeusasiamies (AOA 1901/2/11) tarkastuksissaan kiinnittänyt huomiota. Henkilöstömäärän vähentämisen vuoksi Rikosseuraamuslaitokselle asetetut toiminnalliset tavoitteet, henkilöstömäärä ja toimitilaverkosto eivät ole tasapainossa. Henkilöstö ei riitä olemassa oleviin toimitilarakenteisiin.

Rikosseuraamuslaitoksen toimintaedellytykset heikkenevät suunnittelukauden aikana merkittävästi. Kehyspäätös edellyttää lisäsopeuttamistoimenpiteitä. Toimintaedellytystensä turvaamiseksi Rikosseuraamuslaitos on laatinut toimitilavision, jossa esitetään seuraavien vankiloiden/vankilaosastojen lakkauttamista:

- Sulkavan vankila
- Juuan vankila
- Satakunnan vankilan Huittisten osasto
- Laukaan vankila (muutto uusiin tiloihin Jyväskylään ja toiminnan keskittäminen yhdyskuntaseuraamustoimiston kanssa).

Lisäksi suunnitelmassa ehdotetaan Hämeenlinnan ja Keravan vankiloiden toiminnan supistamista ja sitoutumista niitä koskeviin investointihankkeisiin. Toimitilavision mukaisilla toimenpiteillä on arvioitu saatavan noin 240 henkilötyövuoden säästö, josta

osa voitaisiin kohdentaa muiden vankiloiden vaikuttavaa lähityötä tekevän henkilöstön lisäämiseen ja toiminnan turvaamiseen.

Mikäli toimitilavisiota ei toteuteta suunnitelman mukaisesti, Rikosseuraamuslaitos tarvitsee 2 miljoonan euron tasokorotuksen vuodelle 2017, 6 miljoonan euron tasokorotuksen vuodelle 2018 ja 8 miljoonan euron tasokorotuksen vuodelle 2019. Henkilöstön vähentäminen ilman toimitilarakenteeseen tehtäviä uudistuksia vaarantaisi Rikosseuraamuslaitoksen toimintakyvyn, vankien kuntouttavan toiminnan järjestämisen ja vankilaturvallisuuden ylläpitämisen.

Osoite
Lintulahdenkuja 4
00530 Helsinki

Puhelin
029 56 88500

Faksi
029 56 65440

Sähköpostiosoite
kirjaamo.rise@om.fi

Www-osoite
rikosseuraamus.fi

vankilatuote.fi